

Uitwerking CRIEM

Kanaleneiland

juli 1999

Inhoud

Inleiding	3
Wijkcoördinatie	4
Voor- en vroegschoolse en Opvoedingsondersteuning	5
■ Capaciteitsuitbreiding van activiteiten voor peuter en ouderactiviteiten gericht op een groter bereik van met name de Marokkaanse doelgroep	6
2 Ontwikkeling methodiek voor toeleiding van de Marokkaanse doelgroep naar het voorschoolse aanbod	8
3 Ontwikkeling variant peuterspeelzaal-plus	10
4 Kwaliteitsverbetering Voorschoolse voorzieningen	12
Budget Marokkaans kader	14
Communicatie Marokkaanse gemeenschap	15
Totale begroting	20

Inleiding

De gemeente Utrecht is door het ministerie van Binnenlandse Zaken aange-
wezen als pilotgemeente in het kader van het project Criem.

De hiermee samenhangende subsidie wordt ingezet in de wijken Kanalenei-
land en Zuilen. Er is sprake van één pilot, dit blijkt uit het gezamenlijk opge-
stelde plan waarop de subsidie is toegekend. Ook is na de toekenning
regelmatig overleg gevoerd tussen de wijken voor de verdere uitwerking
van de plannen.

De samenwerking tussen de beide wijken zal worden geformaliseerd door
de instelling van een tweemaandelijks afstemmingsoverleg. Hieraan wordt
deelgenomen door de coördinatoren Criem in Kanaleneiland en Zuilen en
door een vertegenwoordiging van de Stichting Welzijn Noordwest en de
Stichting Welzijn Zuid West. Ook de stedelijke coördinator Criem wordt
hiervoor uitgenodigd. Afhankelijk van actuele thema's kunnen bij dit overleg
ook andere instanties worden uitgenodigd.

Vanwege het feit dat er verschillen bestaan tussen Kanaleneiland en Zuilen
(zowel qua vraag van de doelgroep, als qua aanbod van aanwezige voorzie-
ningen) worden binnen de pilot op onderdelen verschillende accenten ge-
legd.

Deze notitie bevat een uitwerking van de plannen voor Kanaleneiland.
Daarbij zal steeds worden aangegeven in hoeverre samenwerking c.q.
afstemming met Zuilen aan de orde is. De start van Criem-Kanaleneiland
vindt plaats op 15 september 1999.

De subsidieaanvraag kent de volgende onderdelen:

- wijkcoördinatie;
- voor- en vroegschool;
- opvoedingsondersteuning;
- budget Marokkaans kader;
- communicatie met de Marokkaanse gemeenschap.

Deze onderdelen worden in deze notitie elk afzonderlijk aan de orde gesteld.
Als kader voor deze uitwerking geldt de beschikking van het ministerie
waarin de randvoorwaarden voor de besteding van de middelen worden
aangegeven.

In de oorspronkelijke Criem-aanvraag voor de gemeente Utrecht is aangege-
ven dat de inspanningen in Kanaleneiland en Zuilen gericht zullen worden
op de Marokkaanse doelgroep. Dit uitgangspunt blijft onverkort gehand-
haafd. Dit betekent niet dat andere groepen of nationaliteiten buiten beeld
zullen blijven. Kanaleneiland en Zuilen zijn immers multi-cultureel samen-
gesteld en de bevordering van de integratie richt zich daarmee op alle in de
wijken aanwezige etnische groepen.

Wijkcoördinatie

Voor wijkcoördinatie is f 100.000,- beschikbaar voor 2 jaar.

Er is een concept-taakomschrijving opgesteld. Deze omvat de volgende aspecten:

- aansturing van onderdelen Criem, bewaking van samenhang en afstemming met andere projecten in de wijk;
- uitwerking werkplannen;
- inhoudelijke coördinatie op onderdelen;
- communicatie met de Marokkaanse gemeenschap, met de bedoeling deze bij de aanpak te betrekken;
- samenwerking met Noordwest (Zuilen) invullen;
- aanspreekpunt voor Criem stedelijk;
- opzetten netwerk van paraprofessionals in overleg met de Marokkaanse gemeenschap;
- deelname in team Nieuwe Kansen;
- communicatie over Criem naar buiten.

Snelle invulling van deze coördinatiefunctie is van belang met het oog op de voorziene start op 15 september. Gezien de belangrijke taak om de Marokkaanse gemeenschap te betrekken, zal een coördinator van Marokkaanse herkomst aangesteld worden, bij voorkeur iemand die de wijk kent. Hiermee wordt ook voldaan aan de door het ministerie gestelde randvoorwaarde van interculturalisatie.

De coördinator zal worden aangesteld bij de Stichting Welzijn Utrecht Zuid West.

Voor- en vroegschools en Opvoedingsondersteuning

Geïntegreerde aanpak

In dit plan van uitwerking Criem worden de onderdelen Voor- en vroegschools en Opvoedingsondersteuning gecombineerd. Dit betreft een principiële keuze. Kanaleneiland wil door middel van een geïntegreerde aanpak het aanbod voor- en vroegschools van een impuls voorzien, zowel wat betreft de capaciteit als de kwaliteit. Overigens richten de activiteiten zich in eerste instantie op de voorschoolse periode.

Om de kwaliteit van voorschoolse activiteiten te verbeteren wil Kanaleneiland de in het kader van Criem te ondernemen activiteiten voor kinderen zoveel mogelijk combineren met aandacht, c.q. aanbod voor hun ouders. In concreto betekent dit dat wanneer een kind meedoet aan voorschoolse activiteiten, zijn of haar ouders opvoedingsondersteuning krijgen aangeboden. Zoals ook uit Nieuwe Kansen (het programma Jeugdproblematiek) blijkt, kiest Kanaleneiland hiermee voor een systeembenadering waarin het kind binnen de gezinsstructuur wordt benaderd.

De geïntegreerde aanpak Voor- en vroegschools en Opvoedingsondersteuning bestaat uit de volgende elkaar versterkende componenten.

- 1 Capaciteitsuitbreiding activiteiten voor peuters en ouders in Kanaleneiland. Een belangrijk deel van de uitbreiding wordt gereserveerd voor Marokkaanse kinderen/gezinnen.
- 2 Toeleiding van de Marokkaanse doelgroep naar het voorschoolse aanbod zodat ook de groep instroomt die een grote behoefte heeft aan dit aanbod.
- 3 Ontwikkeling van een peuterspeelzaal-plus variant voor kinderen met een sociale indicatie.
- 4 Kwaliteitsverbetering van de bestaande voorzieningen voor- en vroegschools.

In het plan wordt aan gegeven op welke onderdelen samengewerkt zal worden met Zuilen en hoe de kosten verdeeld worden.

Beschikbaar budget

Voor het onderdeel Voor- en vroegschools is f 300.000,- beschikbaar voor 1999 en 2000; voor Opvoedingsondersteuning is f 112.500,- beschikbaar gesteld. Tezamen betreft het een bedrag van f 412.500,- voor 1999 en 2000.

1 Capaciteitsuitbreiding van activiteiten voor peuter en ouderactiviteiten gericht op een groter bereik van met name de Marokkaanse doelgroep

Probleemstelling

Het bereik onder de Marokkaanse doelgroep van peuter en ouderactiviteiten is relatief gering. Veel kinderen van Marokkaanse herkomst stromen met achterstand in binnen het basisonderwijs.

Het aanbod ten behoeve van de Marokkaanse doelgroep is nog te weinig gekoppeld aan plekken waar deze doelgroep regelmatig komt.

Doelstelling

De in dit kader beschreven activiteiten hebben als primair doel uitbreiding van het bereik van Marokkaanse peuters en hun ouders. Echter met het oog op het draagvlak binnen de uitvoerende instellingen, de scholen en de Marokkaanse gemeenschap is er niet voor gekozen om alle voorzieningen uitsluitend voor de Marokkaanse doelgroep te creëren. Van belang is wel dat door middel van monitoring duidelijk wordt of de gestarte activiteiten inderdaad met name effecten hebben op uitbreiding van het bereik onder deze doelgroep.

Kanaleneiland kiest ervoor om extra capaciteit in te zetten gekoppeld aan plaatsen die voor vele Marokkaanse ouders bekend gebied zijn, omdat ze daar regelmatig komen. Het gaat in casu om de islamitische school Aboe Da'oeed en om het Consultatiebureau.

Uitvoering activiteiten Basisschool Aboe Da'oeed

Op de islamitische school Aboe Da'oeed zullen 2 samenspelgroepen voor moeders en peuters gerealiseerd worden.

Eén groep richt zich op ouders uit Kanaleneiland met een kind op de Aboe Da'oeedschool. De andere groep is voor ouders uit Utrecht-Noordwest en is de voorloper van de ten behoeve van Zuilen te ontwikkelen 3-jarigenopvang. Aan deze 3-jarigen opvang zullen ook enkele kinderen uit Kanaleneiland participeren.

Uitgangspunt is dat de Samenspelgroepen draaien in schooljaar 1999-2000 en dat vanaf september 2000 de drie-jarigen opvang Zuilen van start gaat. Ten aanzien van de drie-jarigen opvang zullen zaken in de loop van de projectperiode verder worden uitgewerkt.

De Samenspelgroepen omvatten 1 dagdeel per week. Verdere invulling gebeurt in samenwerking met school, waarbij de Marokkaanse moederraad van school een expliciete rol krijgt. Inzet van de activiteit is dat er wekelijks een gestructureerde activiteit met kinderen en moeders plaatsvindt en minimaal 5 themabijeenkomsten voor de moeders worden georganiseerd, gericht op versterken van het onderwijsondersteunend gedrag van ouders.

Begroting Samenspelgroepen Aboe Da'oeed

De bijdrage van Kanaleneiland voor de Samenspelgroep op de Aboe Da'oeed wordt (voorlopig) gesteld op f 10.000,- voor 2 jaar.

Begroting 3-jarigen opvang Aboe Da'oeed (2000-2001)

Bijdrage realisering ruimte, inrichting en materialen eenmalig f 10.000,- uit de middelen van Kanaleneiland.

Activiteiten Samenspelgroep Consultatiebureau

Op het Consultatiebureau Kanaleneiland Zuid heeft tot maart 1999 op projectbasis een Samenspelgroep gefunctioneerd. De ruimte en de benodigde materialen zijn beschikbaar om een dergelijke groep opnieuw op te zetten. Aangezien de toeleiding vanuit het Consultatiebureau geschiedt, waar ook veel Marokkaanse ouders en kinderen komen, is de verwachte deelname van deze doelgroep groot.

Op het Consultatiebureau worden 2 Samenspelgroepen opgezet. Deze groepen richten zich specifiek op de Marokkaanse doelgroep.

Elke groep functioneert 1 dagdeel per week. Daarnaast wordt opvoedingsondersteuning verzorgd ten behoeve van de ouders van de deelnemende kinderen.

De Samenspelgroepen op het Consultatiebureau worden een geïntegreerde voorziening. De groepen worden geleid door een gediplomeerd peuterleidster die wordt aangesteld bij de Stichting Welzijn Utrecht Zuid West.

Vanuit gelden voor het Lokaal Onderwijs Achterstanden-beleid (LOA) wordt het project Bij de Hand gefinancierd dat deze Samenspelgroepen zal gaan ondersteunen. Dit houdt onder meer in dat een assistent-ouderbetrokkenheid wordt aangesteld, die ondersteunend functioneert in de contacten met ouders. Deze functionaris is van Marokkaanse herkomst.

Het Consultatiebureau voorziet in een deskundig verpleegkundige, die de toeleiding coördineert en die enkele uren per week beschikbaar is om leiding en ouders te adviseren over de verzorging van het kind, ook ten aanzien van sociale aspecten.

Begroting Samenspelgroepen Consultatiebureau

• 2 Samenspelgroepen	f 18.000,-
• kosten Thuiszorg, ruimte en ureninzet, schatting	f 23.000,-
Totaal Kanaleneiland voor 2 jaar	f 41.000,-

2 Ontwikkeling methodiek voor toeleiding van de Marokkaanse doelgroep naar het voorschoolse aanbod

Probleemstelling

Zowel Zuilen als Kanaleneiland constateren eenzelfde probleem als het gaat om het bereik van de Marokkaanse doelgroep ten aanzien van de voorschoolse periode.

De ervaring leert dat Marokkaanse ouders relatief weinig gebruik maken van voorschoolse activiteiten en als ze daar al gebruik van maken vaker kiezen voor minder intensief aanbod. Daarom is het van belang om systematisch aandacht te besteden aan toeleiding ten behoeve van deze doelgroep. Het toeleidingstraject dient intensief te zijn, wil het de gewenste resultaten opleveren.

Doelstelling

Het aanbod voorschools staat voor alle nationaliteiten open. Gezien het geringe bereik onder de Marokkaanse doelgroep wordt er gericht beleid ontwikkeld om deze groep te benaderen en te interesseren. Vanwege het integrale karakter van dit onderdeel, zullen de relevante partijen, te weten GG en GD (consultatiebureau), Thuiszorg, onderwijs en Stichting Welzijn de verdere invulling van dit ontwikkeltraject gezamenlijk voor hun verantwoording nemen.

Aangezien het een ontwikkeltraject betreft, kunnen de resultaten niet vooraf worden vastgelegd. Het is wel de bedoeling om de methodiek overdraagbaar te maken naar andere wijken en steden.

Projectuitvoering

Het Consultatiebureau vormt een belangrijke verwijzer naar voorschoolse voorzieningen. Er bestaat geen gericht beleid om bepaalde groepen ouders op het bestaan van deze voorzieningen te wijzen. Er zijn ook geen duidelijke instroom-criteria geformuleerd bijvoorbeeld voor deelname aan samenspelgroepen.

In samenwerking met een ondersteuningsorganisatie wordt een standaardlijst ontwikkeld die door medewerkers van het Consultatiebureau wordt gehanteerd in gesprekken met ouders. Hierbij wordt specifieke aandacht besteed aan de Marokkaanse doelgroep, maar de lijst moet wel voor alle doelgroepen bruikbaar zijn. De standaardlijst dient ertoe om een goede selectie te maken van ouders en kinderen die voor de betreffende voorziening in aanmerking komen. Bij deze selectie wordt uiteraard rekening gehouden met vragen, behoeften en wensen van de ouders zelf.

In samenwerking met de Stichting Welzijn die de Samenspelgroepen organiseert worden instroom-criteria vastgesteld, deze betreffen bijvoorbeeld:

- gezinnen waar thuis weinig of geen speelgoed is;
- ouders die niet met hun kind spelen;
- ouders die niet weten hoe ze met hun kind moeten spelen;
- gezinnen waar speelgoed wordt aangeschaft dat niet past bij de ontwikkeling van het kind.

De vaststelling in hoeverre gezinnen aan deze criteria voldoen, gebeurt in gesprekken die in het kader van de reguliere zorg worden gevoerd. In aanvulling daarop worden bij signalen dat aan de criteria voldaan wordt, huisbezoeken afgelegd, waarin aandacht is voor het speelgedrag van ouders en kind en het sociale gedrag van het kind.

Onderdeel van de te ontwikkelen methode is ook het activeren van ouders om deel te nemen aan de betreffende voorziening. Dit betreft ontwikkeling en toepassing van voorlichtingsmaterialen en een benadering die rekening houdt met het feit dat de doelgroepen van de voorzieningen afkomstig zijn uit een groepscultuur (zo kan eraan worden gedacht om een bepaald portiek, straat of familie in het aanbod te betrekken). Daarbij wordt aandacht besteed aan moeders en daarnaast wordt een methode ontwikkeld om ook de vader van het kind te betrekken.

Een en ander leidt tot een methodiek voor verwijzing naar voorzieningen voor- en vroegschoolse, die ook elders kan worden toegepast.

Planning

- 1 September - oktober 1999: planvorming door welzijnsinstellingen, Thuiszorg, GG en GD, Gemeentelijke diensten en andere relevante instellingen, samenwerking Kanaleneiland en Zuilen.
- 2 November 1999 - december 1999: ontwikkelen voorlichtingsmaterialen door de betrokken instellingen en een benaderingswijze.
- 3 Vanaf januari 2000: uitvoering toeleidende activiteiten door middel van huisbezoeken i.s.m. Thuiszorg. In deze fase wordt intensief samengewerkt met relevante (Marokkaanse) intermediairs om draagvlak voor de activiteiten te creëren. Ook worden vindplaatsen bezocht om aan groepen informatie te geven over het aanbod.
- 4 Gehele traject: systematisch bijhouden van resultaten van activiteiten en van wensen en verwachtingen van ouders en beschrijving van de methodiek tot een overdraagbaar product.

Kosten

De kosten bedragen als volgt.

• planontwikkeling	<i>f</i> 14.400,-
• materialen (ontwikkeling + productie)	20.000,-
• projectcoördinatie (12 uur per week, 6 uur per wijk)	62.400,-
• uitvoering toeleidende activiteiten (20 uur per week per wijk)	140.400,-
• middelen ten behoeve van Thuiszorg voor uitvoering	22.000,-
• ondersteuning + kindbesprekingen (4 uur per week) (deze post komt voor rekening van Kanaleneiland)	<i>f</i> 10.400,-
Totale kosten (Kanaleneiland + Zuilen)	<i>f</i> 269.400,-
Kosten Kanaleneiland voor 2 jaar	<i>f</i> 140.000,-

3 Ontwikkeling variant peuterspeelzaal-plus

Probleemstelling

Kanaleneiland kent 2 peuterspeelzalen. Binnen deze voorziening komt het met enige regelmaat voor dat gesignaleerd wordt dat kinderen vanwege een ongunstige opvoedingssituatie thuis extra aandacht nodig hebben. Voor deze kinderen en hun ouders ontbreken in de wijk specifieke ondersteuningsmethoden. Met de meer gerichte toelidingsmethode kan deze groep binnen de peuterspeelzalen in de toekomst groter worden.

Doelstelling

Kinderen bij wie tijdens een verblijf op een van de peuterspeelzalen blijkt dat ze in hun opvoeding bedreigd worden, moet ondersteuning geboden worden die erop gericht is om achterstanden in te lopen of te voorkomen. Met de in dit kader te ontwikkelen variant peuterspeelzaal-plus wordt aan kinderen die dit het meest nodig hebben de mogelijkheid geboden van de voorziening peuterspeelzaal gebruik te maken. Bij een beperkt aantal kinderen worden fysieke en mentale achterstanden weggewerkt zodat de uitgangssituatie op de basisschool voor deze groep verbetert. Heel nadrukkelijk wordt hierbij ook de rol en het functioneren van de ouders als opvoeders betrokken.

Het gaat daarbij om 10 plekken op jaarbasis die worden opgevuld op basis van een sociale indicatie. De plus-variant wordt gekoppeld aan de bestaande peuterspeelzaal van Buurthuis Galecop in Kanaleneiland Noord.

Projectuitvoering

Er wordt uitbreiding gegeven aan de 4 peuterspeelgroepen in buurthuis Galecop met een extra groep met 10 plekken. Deze 10 plekken worden gereserveerd voor peuters met een sociale indicatie. Van deze 10 plaatsen worden er 6 toegewezen aan Marokkaanse kinderen.

Er worden criteria ontwikkeld voor de instroom.

De 10 nieuwe plus-plaatsen worden verdeeld over de bestaande groepen en er wordt een nieuwe groep opgericht. Zo wordt bereikt dat -analoog aan de situatie in het basisonderwijs- kinderen die extra aandacht nodig hebben samen optrekken met kinderen die aan de normale portie aandacht voldoende hebben.

In het kader van de plus-variant wordt een extra intensieve methodiek ontwikkeld met activiteiten op de volgende terreinen:

- taal;
- speelgedrag;
- sociaal functioneren;
- opvoeding.

Voor de ontwikkeling van de plus-variant wordt externe deskundigheid ingeschakeld. De ontwikkeling zal plaats vinden 'on the spot', dus op de peuterspeelzaal zelf zodat de 10 nieuwe plekken ook direct kunnen worden ingevuld.

Voor dit project wordt samengewerkt tussen gemeente, de Stichtingen Welzijn Utrecht Zuid West en Noord West, de GG en GD (consultatiebureau) en de Thuiszorg en andere instellingen zoals scholen. Behalve uit de Criem-bijdrage is er budget vanuit het LOA-beleid en vanuit ouderbijdragen. Het resultaat is een nieuwe methodiek waarmee het aanbod peuterspeelzaal voor kinderen met een sociale indicatie verstrekt wordt.

Planning

- 1 Per september 1999: opzetten extra peuterspeelgroep en verdeling plusplaatsen over de bestaande groepen en de nieuwe groep.
- 2 Vanaf september 1999: ontwikkeling en toepassing plus-methodiek.
- 3 Vanaf september 2000: plus-variant definitief.

Kosten

• 10 kindplaatsen peuterspeelzaal	f 101.500,-
• ontwikkeling plus-variant	f 50.000,-
Kosten voor 2 jaar	f 151.500,-

4 Kwaliteitsverbetering Voorschoolse voorzieningen

Probleemstelling

Enige jaren geleden zijn in het kader van uitbreiding en differentiatie van het aanbod en het bereik in de voorschoolse periode Samenspelgroepen ontwikkeld. Doel ervan is moeders te stimuleren actief met hun kinderen te spelen waardoor de interactie tussen moeder en kind bevordert en verbeterd wordt. Dit is een voorwaarde voor een adequate en meer gerichte ontwikkelingsstimulering van de moeders ten aanzien van het kind. Daarnaast wordt informatie gegeven over de ontwikkeling van kinderen. Via deze voorzieningen wordt de drempel verlaagd voor ouders naar een peuterspeelzaal en het buurthuis.

Het uitgangspunt is ook dat voorzieningen als Samenspelgroepen en de te ontwikkelen peuterspeelzaal-plus een schakel vormen in het terugdringen van achterstanden bij kinderen die het basisonderwijs instromen. Er is echter weinig bekend over de specifieke factoren die de effectiviteit van de samenspelgroepen en peuterspeelzalen in wijken met grote groepen gezinnen in een ongunstige opvoedingssituatie bepalen en over de groepen kinderen en ouders voor wie deze voorziening het meest geschikt is.

Doelstelling

De kwaliteit van de activiteit Samenspelgroep zal worden verbeterd. Hierbij wordt samengewerkt tussen Kanaleneiland en Zuilen.

Bij de kwaliteitsverbetering staan twee lijnen centraal:

- 1 onderzoek naar effecten;
- 2 versterkte inzet van opvoedingsondersteuning.

De opbrengsten van dit traject zullen ook worden aangewend ten behoeve van de peuterspeelzaal-plus variant.

Het eerste onderdeel betreft een gericht onderzoek waarin wordt nagegaan welke aspecten bijdragen in de door samenspelgroepen behaalde effecten. Hierbij wordt specifiek aandacht besteed aan de etniciteit van de deelnemende gezinnen: zijn er verschillen tussen de diverse groepen gebruikers en hoe worden deze veroorzaakt?

Dit onderzoek moet leiden tot specifieke aanbevelingen voor het functioneren van nieuwe samenspelgroepen en de peuterspeelzaal-plus in wijken als Kanaleneiland en algemene aanbevelingen voor andere voorschoolse voorzieningen. In het onderzoek worden ook de resultaten van bestaande evaluaties betrokken.

Opvoedingsondersteuning maakt een belangrijk deel uit van de Samenspelgroepen. Kinderen nemen deel op voorwaarde dat de ouders opvoedingsondersteuning aanvaarden. Deze Samenspelgroepen zijn niet alleen gericht op de moeders als spil in de opvoeding. Ook de vaders van de deelnemende kinderen worden betrokken vanuit hun rol als besliser of moeder en kind aan een dergelijke activiteit mogen deelnemen, maar ook vanuit hun rol als opvoeder. In dit verband zal extra worden geïnvesteerd in opvoedingsondersteuning ten behoeve van de deelnemers aan de samenspelgroepen.

De opvoedingsondersteuning zal ontwikkeld worden door de Stichtingen Welzijn Noordwest en Zuid West en de Thuiszorg. Hierbij zal gebruik gemaakt worden van de mogelijkheden van videoregistratie om zaken goed over te kunnen brengen ook op ouders die geen of minder ervaring met geschreven materiaal hebben. Er wordt een koppeling gelegd met de methodiekontwikkeling van de peuterspeelzaal-plus variant, waarbij ook videoregistratie zal worden ingezet.

Planning

- 1 September tot december 1999: verrichten effectonderzoek.
- 2 Vanaf september 1999: ontwikkeling opvoedingsondersteuning en toepassing daarvan in de samenspelgroepen.
- 3 Vanaf januari 2000: implementatie aanbevelingen effectonderzoek.

Kosten

• kosten effectonderzoek (deels uitgevoerd in Zuilen)	f 30.000,-
• implementatie aanbevelingen in bestaande en nieuwe Samenspelgroepen	f 20.000,-
• kosten ontwikkeling opvoedingsondersteuning in relatie tot samenspel (met bijdrage van Zuilen f 20.000,-)	f 30.000,-
Totale kosten	f 80.000,-
Kosten Kanaleneiland voor 2 jaar	f 60.000,-

Budget Marokkaans kader

Beschikbaar budget

Beschikbaar budget is f 50.000,-.

Uitvoering

De gemeente zal, in de persoon van de gemeentelijk projectleider Criem, de randvoorwaarden aangeven waarbinnen dit budget aangewend zal worden. Leidraad hierbij zijn de subsidiecriteria van het ministerie van BZK. De gelden moeten worden ingezet om de doelstellingen van het beleid Criem te kunnen realiseren.

Voorts past de gemeente een formele toetsing toe, zoals het feit dat de organisatie waaraan het geld beschikbaar wordt gesteld, rechtspersoonlijkheid moet hebben. Zodra duidelijkheid bestaat over de randvoorwaarden, zullen deze worden bekend gemaakt.

Het budget zal rechtstreeks beschikbaar worden gesteld aan de betreffende Marokkaanse organisatie. Bij de bestemming van de gelden kan de aan te stellen wijkcoördinator Criem adviseren. Voorts bewaakt deze dat het geld wordt gebruikt conform de opgestelde criteria. In het overleg met Kanaleneiland-Zuilen vindt uitwisseling over de voorgestelde bestedingen plaats en zo mogelijk afstemming.

Communicatie Marokkaanse gemeenschap

Beschikbaar budget

Het budget voor dit onderdeel bedraagt f 200.000,- voor 1999 en 2000.

Probleemstelling

Al vele jaren en op vele plaatsen wordt geprobeerd de Marokkaanse gemeenschap te betrekken bij initiatieven in het gemeentelijk- en het wijkbeleid bijvoorbeeld in de sfeer van leefbaarheid en criminaliteitspreventie. Ook bij de aanpak van de problematiek van Marokkaanse jeugdigen (inclusief jeugdcriminaliteit) wordt groot belang toegedicht aan de betrokkenheid van ouders.

Maar al te vaak wordt aan leden uit de gemeenschap gevraagd te participeren in reeds bestaande structuren en via beproefde methoden. Dergelijke participatie komt veelal niet goed van de grond. Vaak luidt de klacht dat weinig Marokkaanse (en meer algemeen: allochtone) buurtbewoners reageren op uitnodigingen tot participatie dan wel dat ze snel afhaken. Ook in Kanaleneiland moet de participatie van de Marokkaanse ouders versterkt worden in het belang van hun kinderen.

Hierbij valt lering te trekken uit het betrekken van jongeren bij beleid. In de afgelopen jaren is zowel op landelijk niveau als binnen gemeenten, waaronder ook Utrecht, veel aandacht besteed aan jeugdparticipatie. Enkele lessen die de projectgroep Ontwikkeling Lokaal Preventief Jeugdbeleid na drie jaar jeugdparticipatie trekt, is:

"... (dat) jeugdparticipatie een nieuwe benadering vereist met een andere opstelling van bestuurders, ambtenaren, beroepskrachten en vrijwilligers die veel met jongeren te maken hebben. Eenzijdige communicatie van volwassenen naar jongeren toe maakt plaats voor tweezijdige communicatie" (Jeugdparticipatie, daar blijven we aan werken, OLPJ, mei 1998).

Analoog aan de gang van zaken bij jeugdparticipatie vereist de participatie met de Marokkaanse gemeenschap een nieuwe benadering. Leden van de Marokkaanse gemeenschap mogen niet langer gevraagd worden te participeren in bestaande structuren, maar er moet gezamenlijk een nieuwe structuur worden opgezet die participatie van grote groepen Marokkaanse bewoners ook op de langere termijn mogelijk maakt.

Daarnaast moet de gemeenschap ondersteund worden in haar pogingen mee te denken en doen, zonder dat er sprake is van bevoogding.

Doelstelling

Een nieuwe benadering van de Marokkaanse doelgroep houdt ook in dat niet vooraf eenzijdig vanuit de aanbodzijde wordt vastgelegd wat de doelen zijn van het traject en langs welke weg het einddoel bereikt zal worden. Het betreft hier immers een ontwikkeltraject waarvoor geldt dat een gezamenlijk startpunt gekozen wordt door aanbieders en door bewoners.

De wijkpartners hebben wel een voorlopige doelstelling geformuleerd waarmee zij het ontwikkeltraject in willen gaan.

De voorlopige doelstelling van dit Criem-onderdeel is de verbetering van de toekomstperspectieven van Marokkaanse jongeren in de wijk door een gerichte bevordering van de participatie van (grote delen van) de Marok-

kaanse gemeenschap. Leden van deze gemeenschap moeten, veel meer dan nu het geval is, een rol gaan spelen in het te voeren beleid in de wijk ten aanzien van jongeren. Dit betekent dat ze invloed moeten hebben op de definiëring van de problemen waarmee Kanaleneiland te maken heeft. Daarnaast moeten ze een rol spelen bij de oplossing van de problemen bijvoorbeeld door het organiseren van activiteiten van en voor jongeren of het aandragen van ideeën over geschikte activiteiten. Instellingen moeten open staan voor de voor datgene dat de Marokkaanse doelgroep naar voren brengt en bereid zijn de bestaande structuren te doorbreken en het bestaande beleid aan te passen.

Om een rol te kunnen nemen moet de Marokkaanse gemeenschap worden geïnformeerd over wat er speelt en leeft in de wijk. Voorts moet ze worden ondersteund voor zover aan dergelijke ondersteuning behoefte bestaat. In overleg met de Marokkaanse gemeenschap wordt bepaald of deze doelstelling overgenomen wordt, dan wel dat de op onderdelen wordt bijgesteld. Ook is het mogelijk -uiteraard op basis van voldoende argumenten- om gezamenlijk, binnen de randvoorwaarden van het Criem-traject, een andere doelstelling vast te stellen.

De nader te bepalen doelstelling zal concreet ingevuld worden, bijvoorbeeld als volgt:

- aan x bewoners van Marokkaanse herkomst zal voorlichting worden gegeven;
- in 2000 zullen y bijeenkomsten worden georganiseerd met en voor de doelgroep.

Dat ontwikkeltraject moet een samenspel worden tussen een breed scala aan wijkorganisaties en de Marokkaanse gemeenschap (georganiseerd maar ook ongeorganiseerd/de man in de straat). Daarom dient in het begin van het traject ook een strategie ontwikkeld en toegepast te worden om de gemeenschap te bereiken.

Quick scan

De eerste stap in het ontwikkeltraject is een quick scan in Kanaleneiland. Het gaat er daarbij om te analyseren hoe de Marokkaanse doelgroep georganiseerd is en op welke wijze de grootste groepen op positieve wijze bereikt kunnen worden. De quick scan wordt uitgevoerd door de projectmedewerker en dient als basis voor het op te stellen communicatieplan.

Communicatieplan

Vervolgens wordt door de projectmedewerker een communicatieplan inclusief de bijbehorende planning uitgewerkt. Een dergelijk plan omvat de volgende aspecten.

- 1 De doelgroepen van communicatie.
- 2 De wijze waarop de doelgroepen benaderd worden, waarbij ernaar gestreefd wordt om bestaande kanalen in te schakelen.
- 3 De onderwerpen waarover communicatie plaats vindt.
- 4 De communicatiemiddelen die ingezet worden.
- 5 De wijze waarop tweezijdigheid in communicatie wordt gewaarborgd.
- 6 Op welke wijze de opbrengst van dit communicatietraject wordt ondergebracht in bestaande kaders.

Per onderdeel volgt een nadere toelichting.

Ad 1: doelgroepen

Zoals aangegeven moet tweezijdige communicatie op gang worden gebracht. Dit betekent dat de volgende doelgroepen moeten worden onderscheiden

- 1 Leden van de Marokkaanse gemeenschap met de groep ouders van kinderen met problemen als specifieke aandachtscategorie.
- 2 Bestaande instanties in de wijk, zoals de Stichting Welzijn Utrecht Zuid West, het Wijkbureau en de gemeente, de Politie, sportclubs en andere organisaties voor vrije tijdsbesteding.

Ad 2: de wijze van benadering

In de subsidieaanvraag Criem wordt gesproken over een "onorthodoxe benadering van de doelgroep bijvoorbeeld via conferenties over de situatie, de plannen, de invulling van de plannen en de resultaten. Er zal aangesloten worden bij de beleving van de Marokkaanse groep. Daarmee zal langs andere wegen dan tot nog toe vaak gebruikelijk contact gelegd worden met de Marokkaanse doelgroep".

Dit onderdeel wordt in de pilot verder uitgewerkt. Beoogd wordt een nieuwe structuur op te bouwen waarbij ruime speelruimte wordt gegeven aan de Marokkaanse partners in de wijken. Vooralsnog zijn er twee lijnen vastgesteld waarlangs de leden van de gemeenschap benaderd worden:

- Een directe lijn via de moskee en in latere instantie eventueel andere zelforganisaties.

De moskee is behalve een religieuze plek een sociale ontmoetingsplek voor vele Marokkanen uit de wijk. Gezien het grote bereik onder de doelgroep is het van belang dat deze plek in dit traject een rol krijgt. Welke rol dat zal zijn (bijvoorbeeld informatieoverdracht), wordt in overleg uitgewerkt. Het moskeebestuur vormt de ingang naar de moskeebezoekers, met het moskeebestuur zal overlegd worden hoe hierin kan worden samengewerkt.

Om aan te geven dat verzoeken in de richting van het moskeebestuur serieus zijn en de gemeente en de wijk dit project ook van groot belang achten, zal het verzoek tot coöperatie op formele wijze uitgebracht worden, bij voorkeur door de burgemeester.

- Een indirecte lijn via scholen, politie en eventueel andere instanties waarmee kinderen te maken kunnen hebben.

Behalve via de moskee worden ouders benaderd van kinderen die tot de risicogroep voor probleemgedrag behoren. Het gaat om ouders van kinderen die met de politie in aanraking komen. Aan deze ouders wordt in het kader van Nieuwe Kansen een ondersteuningsaanbod gedaan. Vanuit dit Criem-onderdeel zullen zij gezamenlijk worden benaderd groepsgewijs te participeren in dit communicatietraject.

Daarnaast wordt getracht aan te sluiten op het reeds bestaande project Positieve Communicatie, waarin eveneens buurtbewoners worden betrokken.

Bij de benadering van de Marokkaanse gemeenschap wordt onderscheid gemaakt tussen mannen en vrouwen. Voor deze groepen worden afzonderlijke trajecten uitgestippeld.

Ad 3: de onderwerpen

Om mensen te kunnen betrekken moet men geïnformeerd zijn over hun meningen en ideeën. En andersom, wanneer mensen ingeschakeld worden of als deze zelf actief worden moeten ze geïnformeerd worden over wat reeds gaande is en waarom dat er is. Er moet informatieoverdracht op gang gebracht worden. Een informatieoverdracht van Marokkanen uit de buurt van en naar instanties en instellingen (zoals politie, welzijnswerk, wijkbureau).

De onderwerpen van communicatie zullen gedurende het traject worden ontwikkeld. Aspecten die op de agenda worden geplaatst zijn:

- hoe kijken Marokkanen aan tegen de jeugdcriminaliteit/jeugdproblematiek en tegen het integratievraagstuk?
- hoe kijken Marokkanen uit Kanaleneiland aan tegen het gevoerde beleid door de diverse instanties en wat weten ze er eigenlijk van?
- zien de Marokkaanse buurtbewoners Marokkaanse jeugdcriminaliteit als probleem, waarom wel/niet en wat zijn de eventuele oorzaken en oplossingen volgens hen?

Ad 4: de communicatiemiddelen

Welke communicatiemiddelen worden ontwikkeld en ingezet, wordt nader ingevuld in overleg met de doelgroep. Vooraf wordt vastgesteld, dat de communicatiemiddelen onorthodox kunnen zijn. Dit onderdeel van het traject heeft het karakter van een actieonderzoek, waarbij de vraag aan de orde is hoe leden van de doelgroep zelf denken over de vormen van informatieoverdracht. Hoe willen men geïnformeerd worden en door wie? Aan de hand van de verkregen informatie van en over de doelgroep wordt een gezamenlijke strategie ontwikkeld.

Ad 5: de tweezijdigheid in communicatie

Deze voorwaarde voor een geslaagd traject zal worden bewaakt door een begeleidingsgroep waarvoor vertegenwoordigers van Marokkaanse organisaties zullen worden uitgenodigd.

Bij dit traject moet serieus omgegaan worden met de verkregen informatie. Vooraf moet duidelijk zijn dat aan de informatieoverdracht een gevolg gegeven moet worden: organisaties moeten bereid zijn ook invloed te geven aan de doelgroep. Als dat niet gebeurt zal aan het eind van het traject weer een groep gefrustreerd afhaken. Dit vereist een open houding van professionals die in de buurt opereren en beleidsmatige aansturing hierop.

Ad 6: inkadering

De resultante van dit traject is een nieuwe structuur in de wijk als de doelgroepen aangeven dat daarin oplossingen liggen voor de problemen waarop CRIEM zich richt.

Profiel projectmedewerker

Voor dit traject wordt een medewerker aangesteld die in staat is zowel met Nederlandse organisaties als met de Marokkaanse doelgroep te communiceren. Binnen de doelgroep moet met vrouwen en met mannen gecommuniceerd worden. Het valt te overwegen een vrouwelijke Marokkaanse medewerker aan te stellen. De medewerker moet zowel kennis hebben van de berber als de Arabisch-Marokkaanse cultuur.

De projectmedewerker wordt aangesteld in dienst van de Stichting welzijn Utrecht Zuid West.

Kosten

De kosten met betrekking tot dit onderdeel zijn als volgt.

personele lasten projectmedewerker (voor 2 jaar), parttime aanstelling is mogelijk	f 150.000,-
activiteitenbudget (aard van de activiteiten wordt nader ingevuld)	f 50.000,-
Totale kosten voor 2 jaar	f 200.000,-

Hierbij wordt een verband gelegd naar het onderdeel Budget Marokkaans Kader. Beide onderdelen zouden elkaar moeten versterken.

Fasering

- per 1 september 1999: start project, vaststelling begeleidingscommissie en formele inschakeling van de burgemeester
- van 1 september tot 1 oktober 1999: quick scan en kennismaking in de wijk
- van 1 oktober tot 1 december: opstelling communicatieplan
- vanaf 1 december 1999: uitvoering communicatieplan

Totale begroting

Samenvattend wordt de toegekende subsidie als volgt ingezet in 1999 en 2000.

Wijkcoördinatie	<i>f</i> 100.000,-
<i>Voor- en vroegschools en Opvoedingsondersteuning</i>	
• samenspelgroep Aboe Da'oe	<i>f</i> 10.000,-
• driejarigen-opvang Aboe Da'oe	<i>f</i> 10.000,-
• samenspelgroepen consultatiebureau SCHATTING	<i>f</i> 41.000,-
• ontwikkeling methodiek toeleiding	<i>f</i> 140.000,-
• peuterspeelzaal plus-variant	<i>f</i> 151.500,-
• kwaliteitsverbetering voorschoolse voorzieningen	<i>f</i> 60.000,-
 Totaal voor- en vroegschools	 <i>f</i> 412.500,-
 Budget Marokkaans kader	 <i>f</i> 50.000,-
 Communicatie Marokkaanse gemeenschap	 <i>f</i> 200.000,-
	<hr/>
 Totale kosten	 <i>f</i> 762.500,-